

ROBERT DODARO

Duhovnik kot grešnik v misli sv. Avgušтина

Če danes v semeniščih in na teoloških fakultetah sploh še obravnavajo donatistični spor, ga najbrž omenjajo zgolj na kratko, morda na seminarju o cerkveni zgodovini ali na predavanjih o zakramentalni teologiji. Večina študentov pa po mojem mnenju od te obravnave v najboljšem primeru odnese zgolj splošno zavedanje, da je v četrtem stoletju skupina radikalnih afriških kristjanov sklenila, da škofje, ki so bili v občestvu z drugimi škofi, ki so med Dioklecijanovim preganjanjem svete spise izročili rimskim cesarskim uradnikom, niso pravi škofje in da zakramenti, ki so jih ti podelili, niso niti veljavni niti učinkoviti. Študentje najbrž tudi slišijo, da je sv. Avguštin proti temu pogledu oblikoval stališče, ki je kasneje postalo uradni katoliški nauk o zakramentih; namreč, da veljavnost zakramentov ni odvisna od moralnega in duhovnega stanja delivca, ampak od Kristusa, ki je pravi delivec vsakega zakramenta. Čeprav je v tem kontekstu tako razlaganje spora tehnično pravilno, pa je obenem tudi nezadostno. Če se namreč bolj poglobimo v krščanske spise iz tega obdobja, bomo bolje razumeli pogled na Cerkev in njeno svetost, kot so ga donatistični škofje širili med svojimi pripadniki, pa tudi privlačnost, ki ga je ta pogled imel med slednjimi. In če se osredotočimo na privlačnost te donatistične logike, lahko bolje razumemo tudi, zakaj ji je Avguštin nasprotoval s povsem drugačnim pogledom na Cerkev in njeno svetost.

Tako za Avgušтина kot za donatiste ni nobeno duhovnikovo opravilo pomembnejše od tega, da deli zakramente, še posebej krst in evharistijo. Seveda tako Avguštin kot donatisti priznavajo, da imajo duhovniki tudi druga pomembna poslanstva; da oznanjajo Besedo, učijo, spodbujajo in tolažijo kristjane v njihovi veri. Vendar pa ni ničesar, kar bi bolje posredovalo vernikom duhovni mir in spravo, ki sta temelj svetosti, kot krst in

evharistija. Zato imajo zakramenti bistveno vlogo pri posvečevanju kristjanov, duhovniki pa so s tem procesom neločljivo povezani. To je tudi skupen temelj, ki združuje Avguštinovo stališče s stališčem njegovih nasprotnikov, in ta temelj je zelo pomemben. Kar pa se tiče tistega, kar jih ločuje, sem že nakazal, da je ključ za razumevanje v tem, kako si vsaka stran predstavlja Cerkev in naravo svetosti, ki jo Cerkev ponuja po svojih zakramentih.

Če začnemo z donatisti, so si ti predstavljali Cerkev, kot jo opisuje sv. Pavel v Ef 5,27: "brez madeža, gube". S tem so mislili, da je Cerkev v svojem trenutnem zgodovinskem položaju sveta zato, ker so sveti vsi njeni udje, kar pomeni, da so brez resnega greha. Donatisti so si zato sebe predstavljali kot ostanek nekoč ogromne mednarodne Cerkve, ki pa je zaradi pokvarjenosti svojih duhovnikov izgubila svojo dušo. Prepričani so bili, da je njihovo poslanstvo zavarovati ta ostanek, da se ne bi okužil s posledicami zlorab klerikov, ki so se tako zelo zajedle v svetost Katoliške cerkve. Kar se tiče Katoliške cerkve, so donatisti trdili ne samo, da ni bila več sposobna ohranяти prave vere, ampak tudi, da je s temi grehi, ki jih je storila med preganjanjem, in njegovimi posledicami uničila duhovno življenje vseh tistih, ki so prišli z njo v stik. Po drugi strani pa so sebe imeli za 'cerkev mučencev', za cerkev, ki izhaja iz tistih kristjanov, ki so med preganjanjem ostali zvesti. Njihovo cerkev je preganjanje torej prečistilo. In da bi ohranili vero svojih očetov, so morali donatisti skrbeti, da so vsi udje njihove cerkve postali in ostali sveti vse življenje. V svoji cerkvi so videli edino oazo v puščavi, ki jo je ustvaril svet greha. Po njihovem je 'Katoliška' cerkev že davno izdala samo sebe in postala neločljiva od poganskega, grešnega sveta. Donatisti so torej imeli občutek, da jih ta svet ogroža. In prepričani so bili, da jih bodo samo njihovi zakramenti in njihovi duhovniki ubranili pred grehom, ki je uničil preostanek Cerkve.

Eden izmed njihovih škofov, Petilijan iz Konstantine, je psalm 23 razlagal kot popoln opis donatističnega ideala.¹ Pri tem je spomnil na podobo oaze v puščavi: *"Na zelenih pašnikih mi daje ležišče, k vodam počitka me vodi."* Donatistični škof nasproti zelenim pašnikom in vodam počitka, ki poživljajo dušo, postavlja "globalno smrtne sence", ki predstavlja preganjanje, ki ga morajo udje Cerkve prenesti v tem življenju. Petilijan pravi, da ta psalm govori o "našem krstu", kar pomeni, da zakrament, če ga podeli njegova skupnost, prejemnika reši iz divjine na zelene pašnike,

ob vode počitka, kjer varno prebiva vse dni svojega življenja, dokler za vedno ne odide v Gospodovo hišo. Za Petilijana je zato naloga duhovnikov, katerih žrtve in molitve so učinkovite samo, če imajo čisto vest, obramba krščanskega vernika pred globalno smrtne sence. V naslednjem odlomku Petilijan takole nagovarja katoliške duhovnike:

*"Če moliš k Bogu ali izrekaš prošnjo, to nima prav nobene koristi. Ker je tvoja vest umazana s krvjo, tvoje slabotne molitve nimajo nobenega učinka; kajti Gospod Bog ceni čistost vesti bolj kot besedne prošnje, saj Gospod Kristus pravi: »Ne pojde v nebeško kraljestvo vsak, ki mi pravi, 'Gospod, Gospod,' ampak kdor izpolnjuje voljo mojega Očeta, ki je v nebesih.«"*²

To je huda obtožba. Petilijan namreč jasno pove, da takrat, ko duhovniki molijo za laike, Boga bolj skrbi vest duhovnika kot pa besede, ki jih izgovarja. Vendar s trditvijo, da imajo katoliški kleriki vest umazano s krvjo, Petilijan noče povezovati posameznih katoliških duhovnikov z nekimi določenimi osebnimi grehi. Vse skupaj jih obtožuje, da so deležni krivde svojih predhodnikov izpred stotih let. Pa čeprav katoliški škofje in duhovniki iz Petilijanovih časov niso imeli nič opraviti s tistimi zločini, kar je svojemu nasprotniku Avguštin tudi večkrat povedal. Za Petilijana ta kolektivni greh pomeni 'kri', ki je za vedno umazala vesti katoliških duhovnikov in izničuje molitve in zakramente, ki jih ti podeljujejo.

Da bi povsem razumeli Petilijanovo sklepanje, moramo razumeti dve prvini njegove zakramentalne teologije. Prva se nanaša na to, na kakšen način delivec posreduje zakrament prejemniku; drugi pa se nanaša na zadržke pri delivcu. Kar se tiče krsta, Petilijan pravi, da *"je vest tistega, ki v svoji svetosti daje, kar iščemo, tista, ki očisti vest prejemnika."*³ Poglejmo podrobneje to trditev. Petilijan trdi, da je to, kar očisti vest prejemnika krsta, čista vest delivca: njegove besede se namreč glasijo: *"vest tistega, ki v svoji svetosti daje" (conscientia ... sancte dantis)*. Da pa bi natančno razumeli, kaj

je Petilijan mislil s tem izrazom, se moramo posvetiti drugi prvini njegove zakramentalne teologije, ki se nanaša na zadržke.

To idejo je težko razumeti. Sodobni strokovnjaki, ki so jo poskušali razvozlati, menijo, da sta za Petilijana obstajali dve vrsti grehov, cerkveni in osebni. Cerkveni grehi, kot sta *traditio* in krivoverstvo, so maloštevilni toda smrtni za Cerkev, saj iz nje posrkata njeno svetost. Donatisti trdijo, da se je prav to zgodilo Katoliški cerkvi, pa ne samo v Afriki, ampak po vsem svetu. In zato je Katoliška cerkev po vsem svetu, ker je v občestvu s tistimi katoliškimi škofi, ki so zagrešili *traditio* med Dioklecijanovim preganjanjem, za vedno okužena z grehom relativno maloštevilnih škofov. Tako so bili tudi stoletje kasneje katoliški škofje in duhovniki še naprej dediči tega greha in njegovih posledic, njihovi sveti redovi in zakramenti, ki so jih delili, pa so bili nični in neveljavni.

Donatistična duhovnost je očitno obsedena z materialističnimi koncepti, ki izhajajo iz starozaveznih poročil o bogoslužju, kot sta obredna čistost in njeno nasprotje, nečistost in okuženost. Veljavnost zakramentov je namreč odvisna od materialne izmenjave in posredovanja med duhovnikom in prejemnikom. V primeru krsta duhovnik prenaša svojo svetost na prejemnika in s svojo čisto vestjo očisti prejemnikovo vest. Na enak način pa katoliški duhovniki po mnenju donatistov na prejemnike prenašajo svojo krivdo, ki so jo podedovali po svoji Cerkvi. To donatistično razmišljanje ustvarja konkretno vez med duhovnikom in prejemnikom zakramenta, ki povzroča, da je laikova duhovna rast odvisna od duhovnikov.

Eno prvino donatističnega dojemanja svetosti, namreč, njihovo stališče, da mora biti Cerkev "brez madeža, gube", pa tudi Petilijanovo podobo Cerkve kot oaze, ki je obdana s puščavo, sem že predstavil. Ko pa povežemo te podobe z njihovo idejo zakramenta kot tistega, ki prenaša duhovnikovo svetost na laike, postane še jasneje, da je donatistična teologija obsedena s svetostjo v vidni in otipljivi

obliki. Donatizem torej veliko stavi na *videz* svetosti svojih udov. V skladu s tem mora biti Cerkev *vidno, otipljivo* sveta, še posebej če jo primerjamo s svetom zunaj Cerkve. Donatisti zato vztrajajo pri močnem, jasnem nasprotju med svetostjo Cerkve in grešnostjo sekularnega sveta. Laiki pa hrepenijo po tem, da bi videli odsev svetosti v svojih klerikih in da bi jo čutili kakor močan odmev. Vloga klerikov je torej, da odsevajo ideal Cerkve po svetosti. Ko gledajo klerike, laiki zato pričakujejo, da bodo videli svete može, krepostne junake, ali vsaj može, ki so brez greha. Za laike namreč svetost Cerkve v otipljivi, osebni obliki predstavljajo škofje in duhovniki. In dokler so kleriki videti sveti, so laiki lahko prepričani, da je njihova Cerkev sveta in da so, če bodo ostali v Cerkvi, tudi varni pred svetom.

S tem zaključujem prvi del svojega članka, ki je namenoma bolj zgodovinsko naravnani in služi zgolj temu, da bi bili hvaležni za to, kar sledi. V drugem delu tega članka bi namreč rad spregovoril o Avguštinovem odzivu na donatistično teologijo in predstavil njegov pogled na teme duhovništva in svetosti. V povezavi s predstavljenimi stališči želim prikazati Avguštinovo pojmovanje duhovnika kot grešnika in na koncu pokazati na nekaj povezav s temami Cerkve, duhovništva in svetosti v našem času.

Avguštin je bil prepričan, da je donatistična ideja duhovnika nevarna za vse vpletene. Seveda je bila nevarna za duhovnika, saj ga je spodbujala, da je v sebi videl svetnika, ne pa grešnika. Zaradi različnih razlogov, ki so vsi po vrsti duhovno smrtonosni, pa je bila še bolj nevarna za donatistične laike.

Prvič, Avguštin je trdil, da je v fantaziji laikov, da so duhovniki svetniki in da nikoli ne grešijo, nekaj destruktivnega. Po eni strani je nevarno, da bi ti duhovniki postali predmet obsedenosti. Po drugi strani pa ideja svetih duhovnikov ljudi spodbuja k temu, da so jim v duhovnem smislu nevoščljivi. Avguštin

je bil namreč prepričan, da si mnogi ljudje v hrepenenju, da bi posnemali domnevno svetost svojih duhovnikov, pravzaprav prizadevajo, da bi jih prekosili. Petilijan sicer meni, da je svetost kot osebni dosežek zelo enostavno doseči, da je to nekaj, kar človek lahko sam doseže. Po drugi strani pa je Avguštin prepričan, da je svetost izključno to, kar Bog skoraj mimo nas doseže v nas. Na vrhu totemskega stebra donatistov najdemo krščanske mučence, vključno z donatističnimi. Donatisti so namreč učili, da je potrebno svojo svetost primerjati s svetostjo mučencev (in od tod izvira prefinjeno zaviranje in tekmovalnost). Mučencem pa sledijo sveti škofje. Avguštin zato donatiste obtožuje, da so klerike vzporejali z angeli, saj so jih postavljali za vzor laikom, da bi jih posnemali (in temu je rekel oblika zavisti).⁴

Še ena nevarnost, ki jo v tej umetni duhovnosti opaža Avguštin, pa je, da Bog nima nobene posebne vloge, razen da je oddaljeni in tihi sodnik. Ob Petilijanovi predstavitvi krsta smo ugotovili, da je vloga Boga omejena zgolj na presojo, ali ima duhovnik, ki je podelil zakrament, čisto vest. Avguštin pa se je temu Petilijanovemu stališču posmehoval. Kot pravi, je pri donatistih gotovo nepotrebno, da bi Bog posredoval pri očiščenju prejemnikove vesti; raje verujejo, da je edini pomemben dejavnik pri zakramentu duhovnik, ki stoji pred njimi, duhovnik, ki se ga lahko dotaknejo. Avguštin torej obtožuje donatiste, da dajejo prednost domnevni svetosti duhovnika pred Božjo svetostjo, ki je resnična, toda nevidna in neotipljiva. Avguštin nadalje meni, da bolj ko je verska skupnost prepričana, da je sveta, manj zaznava potrebo po Bogu. Toda prepričan je, da nas vsaj greh, če že nič drugega ne, uči, da potrebujemo Boga.

Avguštin je hitro doumel, da je obsedenost donatistov s Cerkvijo, ki je "brez madeža, gube," le krepila njihovo duhovno negotovost in jih spodbujala, da so se še bolj obsedeno osredotočali na svetost svojih duhovnikov. Donatiste namreč obtožuje, da so učili, da Bog njihovim laikom odpušča grehe samo zaradi

molitev njihovih škofov (*sacerdotes*).⁵ Donatistični teologi, ki so branili to stališče, so kot dokaz za svojo trditev navajali 1 Sam 2,25: "*Če se kdo pregreši proti človeku, se more zanj zavzeti [duhovnik]; če pa se kdo pregreši proti [duhovniku], kdo se bo zavzel zanj?*"⁶ To mišljenje izhaja iz levitskega duhovništva v Stari zavezi, kjer je poudarek na obredni čistosti. V skladu s to idejo so bili samo tisti duhovniki, ki so bili zares sveti in ki so bili popolnoma ločeni od ljudstva, zmožni darovati sveto žrtev, zadovoljiti Boga in dobiti Božje odpuščanje grehov za ljudstvo. Proti takemu razmišljanju donatistov pa Avguštin trdi, da najpopolnejša krščanska interpretacija hebrejskih duhovnikov Stare zaveze le-te razume kot simbole, ki kažejo na Jezusa Kristusa, ki je edini veliki duhovnik, kar je tudi stališče, ki ga podpira *Pismo Hebrejcem*. Avguštin na več mestih in proti različnim nasprotnikom trdi, da je bil Jezus Kristus edini človek, ki je kadarkoli živel popolnoma svobodno od vsakega možnega greha. Zato je v vsej zgodovini samo Kristus tisti, ki izpolnjuje starozavezne kriterije za velikega duhovnika. Samo njegova žrtev je sveta in samo ta popolnoma zadosti za grehe vsega ljudstva, vključno s škofi in duhovniki.⁷ Avguštin obtožuje donatiste, da so izgubili uvid v Kristusovo vlogo kot ženina Cerkve, v vlogo, za katero je trdil, da so si jo prilastili škofje. Donatisti so namreč svoje škofo in duhovnike imeli za ikone svetosti, ki so raztresene med skupnosti, da bi laike opominjali, da so sveto ljudstvo. Toda po Avguštinovem mnenju samo Kristus lahko opravi to nalogo. Samo on je namreč ženin Cerkve.

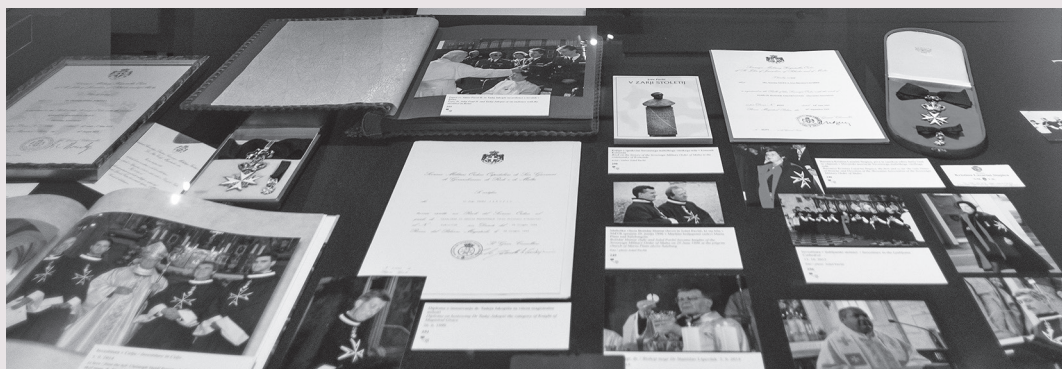
Toda poleg kritike donatistične teologije Avguštin svojim nasprotnikom ponuja tudi lasten pogled na duhovništvo, ki poudarja temo duhovnika kot grešnika, ki mu je odpuščeno. Ko brani to stališče, donatistom pravi, da je vzor našel v apostolih, kot o njih govori Nova zaveza. Avguštin se namreč naslanja na dogodek, o katerem poročajo Apd 14,8–18, kjer se Pavel in Barnaba, potem ko sta ozdravljala, izogneta poskusom, da bi ju častili kot bogova. Navaja še en podoben primer,

ko Peter pogane spodbuja, naj za čudež, ki ga je naredil, častijo Boga (Apd 3,12–13). Še več, v nasprotju z donatističnimi škofi so apostoli druge kristjane brez težav prosili, naj molijo zanje (Kol 4,3; Apd 12,5; 1 Jn 2,1–2). Iz teh svetopisemskih primerov ravnanja apostolov je očitno, da so sebe imeli za grešnike, ki potrebujejo Božje odpuščanje, in so zato tudi jasno izražali svojo gorečo željo po molitvah laikov, da bi prejeli odpuščanje. In Avguštín trdi, da duhovniki njegovega časa ne morejo narediti nič boljšega kot to, da sledijo zgledu apostolov. Zanj je pomembno, da duhovniki ne mislijo, da zaradi domnevne svetosti pripadajo neki posebni duhovniški kasti, ampak da skupaj z laiki tvorijo eno Kristusovo telo. Seveda je bil prepričan tudi, da si morajo

duhovniki prizadevati za svetost, in priznava, da lahko laiki upravičeno pričakujejo, da bodo njihovi duhovniki ostali zvesti obljubam, ki so neločljivo povezane z njihovim kleriškim stanom. Vseeno pa Avguštína skrbi, da si duhovniki ne bi domišljali, da so bolj sveti, kot dejansko so, in da ne bi zasenčili posebnega mesta Kristusa, ki je edini pravični, sveti duhovnik v zgodovini. Laiki pa se morajo naučiti, da je edini vir svetosti v njihovem življenju Kristus in ne njihovi duhovniki.

Enega izmed najlepših in najbolj ganljivih primerov Avguštínovega premisleka o duhovniku kot grešniku najdemo v njegovem komentarju k umivanju nog v Janezovem evangeliju (Jn 13,1–20). Avguštín namreč razlaga, da je bi Jezus odločen odpustiti

Utrinek z razstave

svojim apostolom vse tiste grehe, ki so jih storili v času, ko so mu služili (njihov simbol so umazane noge). Jezusovo vztrajanje, ko mu Peter ugovarja, da mu ne bo umival nog, Avguštin razlaga kot Božje navodilo tako proti kleriškemu napuhu kot proti navezanosti na osebni greh. Petrov odgovor, da naj mu Jezus ne umije samo nog, ampak celo telo, in Kristusov odgovor, da so se apostoli že umili (namig na krst), pa Avguštin izkoristi kot še eno priložnost, da lahko donatiste opomni, kako je odpuščanje grehov v Cerkvi mogoče tudi po krstu in to celo za škofo!

V svoji meditaciji o umivanju nog Avguštin povezuje Jn 13,1–20 z Vp 5,2–3: *"Spim, a moje srce bedi. Glas mojega ljubega, ki trka! 'Odpri mi, moja sestra, moja ljuba, golobica moja, moja krasotica, kajti moja glava je polna rose, moji kodri nočnih kapljic. Slekla sem že svoje oblačilo, kako naj se spet oblačim? Umila sem si noge, kako naj jih spet umažem?'"* Avguštin v tistih, ki "spiyo, a njihova srca bedijo," prepozna kristjane, katerih cerkvena poklicanost je kontemplativna in intelektualna. Ti kristjani "spiyo" v smislu, da ne delujejo aktivno s pridiganjem, učenjem ali svetovanjem. Pa vendar "njihova srca bedijo" v smislu, da raziskujejo svete skrivnosti. V glasu tistih, ki se pritožujejo, da so si že umili noge, Avguštin vidi tiste služabnike, katerih poslanstvo je aktivno. To so pastirji, pridigarji, učitelji, svetovalci, bralci in pevci in te bo povezanost z laiki zaradi njihovega služenja gotovo pripeljala v greh, bodisi zaradi napuha bodisi zaradi drugih napak. Avguštin se zaveda, da bi mnogi izmed teh klerikov najraje pustili svojo službo, ker so tako pobiti zaradi grehov, ki jih delajo, ko se posvečajo dejavnemu poslanstvu (zato si umažejo noge). Te opominja, da jih Kristus kliče naj "vstanejo in odprejo vrata," ko bi se raje posvečali manj nevarnim opravilom. Ob tem pa Avguštin navaja še apostola Jakoba, ki svoje bralce opominja, naj se izogibajo temu, da bi imeli veliko učiteljev, saj je to najnevarnejši poklic, in tudi sam priznava, da kot učitelji "v marsičem /.../ vsi grešimo." (Jak 3,1–2). Iz tega Avguštin sklepa,

da če je apostol Jakob premagal svoj strah, da bi učil, čeprav priznava, da je tudi on pri tem "v marsičem grešil", potem tudi kleriki njegovega časa ne bi smeli dovoliti, da bi jih strah pred grehom odvrnil od sodelovanja pri dejavnem oznanjevanju. Kristus je bil namreč pripravljen vedno znova umiti noge svojim učencem, če se kesajo svojih grehov. Toda isti Kristus od svojih služabnikov zahteva tudi, da po očiščenju spet vstanejo iz postelje in hodijo po prašni poti oznanjevanja ter odgovarjajo na njegov klic.⁸ V 10. knjigi svojih *Izpovedi* pa je Avguštin pokazal, kako se ne boji predstaviti svoje grešne preteklosti in sedanjosti tudi svojim donatističnim kritikom.⁹

Za zaključek bi rad potegnil še nekaj vzporednic med Avguštinovim spopadom z donatističnim modelom duhovnika kot svetnika in nekaterimi težavami, ki mučijo podobo duhovnika v sedanjem času. Zdi se mi namreč, da nekatera vprašanja, povezana z nedavnimi spolnimi zlorabami duhovnikov, v mnogih pogledih spominjajo na donatistični spor. Mislim, da je grešno, škandalozno vedenje relativno majhnega števila katoliških duhovnikov povzročilo nesorazmerno velik negativen učinek na vero mnogih katoličanov, ne samo na žrtve zlorab in njihove družine. Tu ne govorim samo o zelo razširjenem šoku in jezi, ki ju čutijo tudi vsi dobri katoličani, vključno z obema papežema, ki sta vladala v času tega škandala. Govorim o razočaranju nad vsem katoliškim klerom, ki meji že na obup in je v nekaterih državah povzročilo veliko verske brezbriznosti, nove oblike antiklerikalizma in celo pobege iz katoliške skupnosti. Sprašujem se, če ti pojavi ne kažejo na določeno navezanost na donatistične predpostavke o naravi svetosti v Cerkvi in njenem odnosu do svetosti klerikov. Prosim, zavedajte se, da ne govorim o odzivu dejanskih žrtev kleriških zlorab ali o tistih, ki so tem ljudem blizu. Niti se na noben način nočem ukvarjati

s sumničavostjo nekaterih laikov, ki smo se je vsi duhovniki že kar navadili in jo že skoraj pričakujemo. Sprašujem pa se, ali ni morda nekakšna duhovna idealizacija duhovnika na nek način prispevala k hudim negativnim občutjem, ki jih zaradi tega škandala doživljajo mnogi katoličani? Konec koncev donatizem izhaja iz predpostavke, da je hud greh in škandal, ki ga je povzročilo nekaj škofov, okužil celoten katoliški kler in da ni mogoče storiti ničesar razen tega, da zapustimo Katoliško cerkev.

Mar ni danes tako kot v vsaki dobi med verniki navzoča močna sila, da bi Cerkev imeli za sveto zatočišče iz grešnega sveta, za duhovno oazo sredi puščave? Mar ni vse preveč katoličanov, ki hočejo v svojih škofih in duhovnikih videti žive ikone svetosti, može z nadnaravnimi sposobnostmi, ki se lahko v življenju grehu povsem izgognejo? Mar ni med katoličani navzoča težnja, da bi posredniško vlogo duhovnikov pri deljenju zakramentov razumeli preblizu donatističnemu stališču v tem smislu, da osebna svetost duhovnika ali njeno pomanjkanje pozitivno ali negativno vpliva na to, do kakšne mere posreduje zakrament verniku svetost? In končno, mar ni v svetosti, kot jo danes razumejo mnogi katoličani, ki z obsedeno potrebo po vidni in otipljivi svetosti prispevajo h globokemu razočaranju nad Cerkvijo, ko se za nekaj njenih škofov in duhovnikov izkaže, da so visokoleteči, pohlepni, poželjivi ali grešniki in kriminalci z drugimi zlobnimi nagnjenji, nekaj kvazi-materialističnega?

Poleg tega pa se mi zdi, da katoliški kleriki morda tudi sami prispevamo k svoji duhovni idealizaciji, saj ne izkoriščamo priložnosti za ambonom in drugje ter ne poudarjamo bolj avguštinske teologije duhovništva. Leto

duhovnikov je priložnost za duhovnike, da javno (in na primeren način) priznamo svojo grešnost in da verne laike povabimo, naj molijo, da bi nam Bog odpustil in nam dal milost, da bi lahko premagali svoje grehe. Avguštin je bil prepričan, da je rešitev donatističnega spora, ko gre za vprašanje osebne svetosti, tudi v pastoralni "izravnavi izhodišča" med duhovniki in ljudstvom.¹⁰ Bolj ko bomo kleriki in laiki sprejeli skupno zavezo za napredovanje drugega k osebni svetosti, manj bomo duhovniki krepili svojo ločenost od laikov, kot da smo neka posebna, sveta kasta, in manj laikov bo dopustilo, da bi moralne šibkosti klerikov spodkopale njihovo vero v Kristusa in njegovo Cerkev.

Prevedel: Leon Jagodic

-
1. Petilijan, navedeno po Avguštin, *Litt. Pet.* 2,109.
 2. Petilijan, navedeno po Avguštin, *Litt. Pet.* 2,121.
 3. Petilijan, navedeno po Avguštin, *Litt. Pet.* 3,18. Latinsko besedilo pravi takole: "*conscientia namque sancte dantis attenditur, quae abluit accipientis.*"
 4. Za obsežnejšo obravnavo Avguštinovih sumničenj v zvezi z donatistično 'zavistjo' gl. Robert Dodaro, *Christ and the Just Society in the Thought of Augustine*, Cambridge University Press: Cambridge 2004, 97-104.
 5. Gl. npr. Avguštinove pritožbe v s. Dolbeau 26,52; 26,55; 26,45; c. *Litt. Pet.* 2,240-241; s. Dolbeau 26,54; En. Ps. 6,2,20, pa tudi v Dodaro, nav. d., 98-99.
 6. V slovenskem, kakor tudi v vseh dostopnih angleških prevodih je namesto duhovnik uporabljena beseda Bog oz. njene različice: Gospod, Jahve, Jehova ... Op. prev.
 7. Gl. npr. Avguštin, En. Ps. 36,2,20; s. Dolbeau 26,57.
 8. Gl. Avguštin, *Io. eu. tr.* 55-57, še posebej 57.
 9. Strokovnjaki so že davno opazili protidonatistične namene za Avguštinovim priznanjem grehov, ki jih je storil kot škof, v *Izpovedih* 10. Gl. Pierre Courcelle, *Recherches sur les "Confessiones" de saint Augustin*, Etudes augustiniennes: Paris 1950, 26 in 247; in Maria Grazia Mara, *Agostino interprete di Paolo*, Edizioni Paoline: Milan 1993, 214. Gl. tudi Avguštin, *Cresc.* 3,92.
 10. Gl. Avguštin, s. Dolbeau 26,57.